

Genel Yayın: 928

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Â li Yücel

HASAN Â Lİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

RAINER MARIA RILKE

DUINO AĞITLARI

ÖZGÜN ADI

DUINESER ELEGİEN

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN

CAN ALKOR

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2006

Sertifika No: 29619

GÖRSEL YÖNETMEN

BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM HAZİRAN 1993, İYİ ŞEYLER YAYINCILIK

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA

I. BASIM NİSAN 2006, İSTANBUL

IV. BASIM KASIM 2015, İSTANBUL

ISBN 978-975-458-723-4 (KARTON KAPAKLI)

BASKI

KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

DAVUTPAŞA CADDESİ NO: 123 KAT: 1

TOPKAPI İSTANBUL

(0212) 482 99 10

Sertifika No: 16053

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL

Tel. (0212) 252 39 91

Fax. (0212) 252 39 95

www.iskulttur.com.tr

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

VII

RAINER MARIA RILKE
DUINO AĞITLARI
(ALMANCA - TÜRKÇE)

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
CAN ALKOR

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

TOUT, AU MONDE, EXISTE POUR ABOUTIR À UN LIVRE.

HER ŞEY SONUNDA BİR KİTABA VARMAK İÇİNDİR.

S. Mallarmé

1912’de Adriyatik kıyısındaki Duino Şatosu’nda başla-
mıp, 1922’de Muzot’da (İsviçre) tamamlanan Duino Ağıtla-
rı XX. yüzyıl şiirinin başyapıtlarından biridir. Ağıtlar
Rilke’nin varlık, insanın konumu ve ödevi üzerine son sözü-
nü, bildiri’sini taşır. “... ölüm, bizden öteye dönük olan, bi-
zim aydınlatmadığımız yüzüdür yaşamın... Gerçek yaşam
biçimi her iki bölgeye uzanır, en büyük kan dolaşımı her iki-
si boyunca... Yapılması gereken, burada bakılmış, dokunul-
muş olanı o daha geniş, o en geniş çemberin içine almak.
Gölgesiyle yeryüzünü karartan bir öbür dünyaya değil, bir
bütüne, bütünün kendisine... Evet, bizim ödevimiz bu gidi-
ci, dayanıksız yeryüzünü öyle derin, öyle acıyla, tutkuyla
kavramak ki onun özü ‘görünmez olarak’ bizde yeniden di-
rilsin. Bizler, görünmez’in arlarıyız. *Nous butinons éperdu-
ment le miel du visible, pour l’accumuler dans la grande ruc-
he d’or de l’invisible**... Ağıtlardaki melek, ... (o) dönüşü-
mü içinde gerçekleştirmiş olan varlıktır...”

Rilke’den Witold Hulewicz’e

13.11.1926

---

* Çılgın gibi topluyoruz görünür’ün balını. Görünmez’in büyük altın kovanında biriktirip saklamak için.

DIE ERSTE ELEGIE

BİRİNCİ AĞIT

DIE ERSTE ELEGIE

Wer, wenn ich schrie, hörte mich denn aus der Engel
Ordnungen? und gesetzt selbst, es nähme
einer mich plötzlich ans Herz: ich verginge von seinem
stärkeren Dasein. Denn das Schöne ist nichts
als des Schrecklichen Anfang, den wir noch grade ertragen,
und wir bewundern es so, weil es gelassen verschmät,
uns zu zerstören. Ein jeder Engel ist schrecklich.
Und so verhalt ich mich denn und verschlucke den Lockruf
dunkelen Schluchzens. Ach, wen vermögen
wir denn zu brauchen? Engel nicht, Menschen nicht,
und die findigen Tiere merken es schon,
daß wir nicht sehr verlässlich zu Haus sind
in der gedeuteten Welt. Es bleibt uns vielleicht
irgend ein Baum an dem Abhang, daß wir ihn täglich
widersähen; es bleibt uns die Straße von gestern
und das verzogene Treusein einer Gewohnheit,
der es bei uns gefiel, und so blieb sie und ging nicht.
O und die Nacht, die Nacht, wenn der Wind voller Weltraum
uns am Angesicht zehrt-, wem bliebe sie nicht, die ersehnte,
sanft enttäuschende, welche dem einzelnen Herzen
mühsam bevorsteht. Ist sie den Liebenden leichter?
Ach, sie verdecken sich nur mit einander ihr Los.
Weißt du's noch nicht? Wirf aus den Armen die Leere
zu den Räumen hinzu, die wir atmen; vielleicht daß die Vögel
die erweiterte Luft fühlen mit innigerm Flug.
Ja, die Frühlinge brauchten dich wohl. Es muteten manche
Sterne dir zu, daß du sie spürtest. Es hob
sich eine Woge heran im Vergangenen, oder
da du vorüberkamst am geöffneten Fenster,
gab eine Geige sich hin. Das alles war Auftrag.
Aber bewältigtest du's? Warst du nicht immer
noch von Erwartung zerstreut, als kündigte alles

BİRİNCİ AĞIT

Kim, bağırsam, duyardı çığlığımı melek saflarından? Tut ki biri yüreğine aldı beni apansız: Yokolur giderdim daha güçlü varlığımın önünde. Evet, güzel dediğin yalnız başlangıcıdır korkunç olanın, anca dayandığımız; tansırız onu, çünkü hor görür, umursamaz bizi yerle bir etmeyi. Her bir melek korkunçtur. İşte böyle kendimi tutuyorum, karanlık hıçkırışın çağrısını içime atıp. Ah kimden, kimden bize hayır var? Ne melekten, ne insandan, ne de bilmiş hayvanların gözünden kaçıyor bizim pek güvenilir olmadığımız imlenen dünyada. Belki de bize kalan yamaçta bir ağaçtır, hergün onu yeniden görelim diye, dünkü sokaktır belki, ya da kötü büyütölmüş bağılılıdır bir alışkanlığın, hoşlanmıştır yanımızdan, gitmemiştir, kalmıştır. Ve gece, ey gece, evrenler dolusu yel yüzümüzü böyle aşındırırken, – hangimize kalmaz o, özlenip beklenen, sessiz aldatan gece, tek başına yüreğin zorlukla aşacağı. Daha mı kolaydır sevenler için? Ah onlar da bahtlarını birbirleriyle örterler, o kadar. Bilmiyor musun daha? Kollarından boşluğu fırlat soluk aldığımız uzaya; belki kuşlar daha derin bir uçuşla duyar genişleyen havayı. Evet, sensiz olmuyordu baharlar. Kimi yıldız beklemişti senden, onu fark edesin. Bir dalga yükselmişti geçmişte sana doğru; ya da açık pencereden bir keman sesiydi kendini sunmuş. Ödevdi hepsi. Üstesinden gelebildin mi ama? Bekleyişle dalgın değil miydin hep, herşey bir gelecek sevgiliden

eine Geliebte dir an? (Wo willst du sie bergen,
da doch die großen fremden Gedanken bei dir
aus und ein gehn und öfters bleiben bei Nacht.)
Sehnt es dich aber, so singe die Liebenden; lange
noch nicht unsterblich genug ist ihr berühmtes Gefühl.
Jene, du neidest sie fast, Verlassenen, die du
so viel liebender fandst als die Gestillten. Beginn
immer von neuem die nie zu erreichende Preisung;
denk: es erhält sich der Held, selbst der Untergang war ihm
nur ein Vorwand, zu sein: seine letzte Geburt.
Aber die Liebenden nimmt die erschöpfte Natur
in sich zurück, als wären nicht zweimal die Kräfte,
dieses zu leisten. Hast du der Gaspara Stampa
denn genügend gedacht, daß irgend ein Mädchen,
dem der Geliebte entging, am gesteigerten Beispiel
dieser Liebenden fühlt: daß ich würde wie sie?
Sollen nicht endlich uns diese ältesten Schmerzen
fruchtbarer werden? Ist es nicht Zeit, daß wir liebend
uns vom Geliebten befreien und es bebend bestehn:
wie der Pfeil die Sehne besteht, um gesammelt im Absprung
mehr zu sein als er selbst. Denn Bleiben ist nirgends.

Stimmen, Stimmen. Höre, mein Herz, wie sonst nur
Heilige hörten: daß sie der riesige Ruf
aufhob vom Boden; sie aber knieten,
Unmögliche, weiter und achtetens nicht:
So waren sie hörend. Nicht, daß du *Gottes* erträgest
die Stimme, bei weitem. Aber das Wehende höre,
die ununterbrochene Nachricht, die aus Stille sich bildet.
Es rauscht jetzt von jenen jungen Toten zu dir.
Wo immer du eintratst, redete nicht in Kirchen
zu Rom und Neapel ruhig ihr Schicksal dich an?
Oder es trug eine Inschrift sich erhaben dir auf,
wie neulich die Tafel in Santa Maria Formosa.

haber verirmiş gibi? (Onu nereye koyup saklayacaksın, sana gelip giderken büyük, yabancı düşünceler, çoğu zaman gecelerken yanında.)
Ama özledinse, türküsünü söyle sevenlerin; övüldüğünden daha da ölümsüzdür onların duyguları.
Bırakılmışları söyle, o nerdeyse kıskandığım, doymuşların çok daha ötesinde sevenleri. Başla, hep yeniden başla hiç erişilmez övgüye; düşün: Yiğit kendini saklar, yokoluş bile varlık yoludur ona, en sonuncu doğuştur.
Ama sevenleri içine alır soluğu tükenmiş doğa, ikinci bir kez daha olamazmış gibi artık bunu başaracak güç. Gaspara Stampa'yı düşünüp andın mı yetesiye, öyle ki sevdiğini yitiren kızın biri o yücelmiş örnek önünde kendi kendine desin: Ben de onun gibi olabileydim? Bu en eski acılar içimizde artık meyve vermesin mi? Sevdiğimizden severek kopmak, onu titreyerek aşmak çağı değil mi: Nasıl aşar kirişi ok, o yoğun sıçrayışta birşey olmak için kendinden öte. Vergi değil çünkü bir yerde kalmak.

Sesler, sesler. Duy yüreğim, şimdiye dek bir ermişlerin duyduğu gibi. Dev çağırış onları yerden kaldırıyordu; ama onlar, akıl almaz kişiler, diz çöküp kaldılar, dinlemeksizin: *Buydu* onların duyması. Ama değil, *tanrı* sesine dayanmak hiç değil. Esip geleni duy sen, suskudan oluşmuş aralıksız bildiriye. İşte genç ölümlerden çağlıyor sana şimdi. Her girdiğin Napoli, Roma kilisesinde yavaşça seslenmedi mi sana onların alınyazısı? Ya da yüce bir yazıt bunu yükledi mi omuzlarına, geçenlerde o levha gibi, Santa Maria Formosa'daki.

Was sie mir wollen? leise soll ich des Unrechts
Anschein abtun, der ihrer Geister
reine Bewegung manchmal ein wenig behindert.

Freilicht ist es seltsam, die Erde nicht mehr zu bewohnen,
kaum erlernte Gebräuche nicht mehr zu üben,
Rosen, und andern eigens versprechenden Dingen
nicht die Bedeutung menschlicher Zukunft zu geben;
das, was man war in unendlich ängstlichen Händen,
nicht mehr zu sein, und selbst den eigenen Namen
wegzulassen wie ein zerbrochenes Spielzeug.
Seltsam, die Wünsche nicht weiterzuwünschen. Seltsam,
alles, was sich bezog, so lose im Raume
flattern zu sehen. Und das Totsein ist mühsam
und voller Nachholn, daß man allmählich ein wenig
Ewigkeit spürt. – Aber Lebendige machen
alle den Fehler, daß sie zu stark unterscheiden.
Engel (sagt man) wüßten oft nicht, ob sie unter
Lebenden gehn oder Toten. Die ewige Strömung
reißt durch beide Bereiche alle Alter
immer mit sich und übertönt sie in beiden.

Schließlich brauchen sie uns nicht mehr, die Früheentrückten,
man entwöhnt sich des Irdischen sanft, wie man den Brüsten
milde der Mutter entwächst. Aber wir, die so große
Geheimnisse brauchen, denen aus Trauer so oft
seliger Fortschritt entspringt–: *könnten* wir sein ohne sie?
Ist die Sage umsonst, daß einst in der Klage um Linos
wagende erste Musik dürre Erstarrung durchdrang;
daß erst im erschrockenen Raum, dem ein beinah göttlicher
Jüngling
plötzlich für immer enttrat, das Leere in jene
Schwingung geriet, die uns jetzt hinreißt und tröstet und hilft.

Benden istedikleri? Arık devinimini ruhlarının
kimi zaman biraz olsun ağırlaştırın
haksızlık görünüşünü sessizce sileyim.

Tuhaf şey elbette, artık şu yeryüzünde oturmamak,
unutmak bundan böyle daha yeni edinilmiş alışıkları,
insanca geleceğin anlamını verememek
güllere, vaatlerle dolu öbür şeylere;
o sonsuz korkulu ellerde ne idiysek
onu artık olmamak ve öz adını bile
koyup gitmek bir kırılmış oyuncak gibi.
Ne tuhaf, dilekleri dileyememek daha,
bütün olan her ne varsa darmadağın uçuşur
görmek uzayda. Zahmetli şey ölü olmak,
yeni baştan, ağır ağır alışmak öyle zor ki,
biraz olsun bengilik sezer insan zamanla. – Ama yaşayanla-
rın
hepsi de yanılır, böyle kesin ayırarak.
Derler ki, çoğu zaman bilemezmiş melek, dirilerin mi,
yoksa ölülerin mi arasından yürüyor. Bengi akıntı
her iki ülkede çocuğunu, yaşlısını
birlikte sürükler, tümünün sesini bastırır.

Hem artık bizi ne yapsın onlar, o erken ölmüşler;
yavaşça yeryüzünden çözülür insan
ana memesinden kesilir gibi. Ama bizler,
o büyük gizlere gereksinenler, yaşlarından çoğu zaman
bir mutlu ilerleyiş doğanlar: Onlarsız *olabilir miydik* biz?
Boşuna mı söylence: Linos için yakınıırken bir zamanlar,
ilk musiki çekinerek katı kabuğunu kırmış;
o nerdeyse tanrısal gencin apansız çıktığı
korkmuş uzayda başlamış boşluk ilk kez titremeye,
şimdi bizi coşturup avutan, bize yardımcı olan.